

Arkivreferanse: 2025/15036-1
Arkivkode: A40/&13
Saksbehandler: Kasper Tøstien
Adm.enhet: Kompetanse og
tannhelse - Inntak og
skoletilbud
Dato: 17.06.2025

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Hovedutvalg for utdanning	25.06.2025	

Høring - Tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Innlandet - Skoleårene 2026/27-2030/31

Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Hovedutvalg for utdanning legger høringsnotat for fireårig tilbudsstruktur i Innlandet fylkeskommune skoleårene 2026/27-2030/31 ut på åpen høring med høringsfrist 15. september 2025.

Tron Bamrud
Fylkeskommunedirektør

Vedlegg

- 1 Høringsnotat Tilbudsstrukturen for videregående opplæring 2026-2030 - vedlegg til sak

Bakgrunn

Fylkestinget vedtok i sak 66/2024 *Framtidig skole- og tilbudsstruktur og alternative opplæringsmodeller i Innlandet fylkeskommune*.

I vedtakspunkt 1 fremgår blant annet: «*Det skal sikres en realistisk og forutsigbar fireårig tilbudsstrukturutlysning fra og med skoleåret 2026/2027.*»

Tidligere har forarbeidet med tilbudsstrukturen, det vil si innledende arbeid og høringsprosess, foregått fra administrativt nivå.

Fylkeskommunedirektøren er nå bedt om å legge frem høringsnotatet til politisk behandling. Denne saken vil omhandle fylkeskommunedirektørens vurderinger knyttet til tilbudene som foreslås i en fireårig tilbudsstruktur.

Som følge av endringer i opplæringsloven og nye føringer innenfor videregående opplæring for voksne, har fylkeskommunedirektøren sett det som mest riktig og hensiktsmessig at tilbudsstrukturen for voksne innarbeides i denne strukturen og prosessen. Dette er til forskjell fra tidligere år, hvor saken om tilbudsstruktur kun har omhandlet tilbud for ungdom.

Utkast til høringsnotat følger som vedlegg til saken.

Drøfting

Utgangspunktet for en fireårig tilbudsstruktur er tilbudene som allerede er etablert i Innlandet i dag, både for ungdom og for voksne. Det er likevel mange faktorer som skal veies opp mot hverandre.

Loverket

Opplæringslovens § 5-3 sier blant annet «*Fylkeskommunen skal i planlegginga og utbygginga av det vidaregåande opplæringstilbodet leggje stor vekt på kva kompetanse samfunnet treng*». Samtidig gir også loverket søkerne sterke rettigheter. Dette er nærmere omhandlet i høringsnotatet.

Gjennom våren og forsommeren har fylkeskommunedirektøren informert de regionale kompetanseforumene om arbeidet, samtidig som følgende spørsmål har blitt drøftet:

- Har vi en utfyllende tilbudsstruktur for ungdom og voksne i dag basert på samfunnets behov?
- Hvilke fagområder har regionen behov for?
- Hvordan er tilgangen på læreplasser vs behovet for fagarbeidere? Er det områder med for få læreplasser? Ubesatte læreplasser? Potensielle læreplasser?

Tilbakemeldingene i disse møtene har vært forholdsvis entydige når det gjelder behovet innenfor helse- og omsorgssektoren. Alle regioner opplever et behov for arbeidskraft i sektoren. Utover dette uttrykkes det et generelt behov innenfor mange lærefag.

Rettigheter og tilbud til ungdom

Rettighetene til ungdom er i utgangspunktet uendret når det gjelder selve elevinntaket. Søkere fra ungdomsskolen har fortsatt rett til å komme inn på ett av tre utdanningsprogram. De som har startet i opplæringen har rett til å komme videre innenfor det utdanningsprogrammet de har begynt på.

Tilbudene til ungdom følger nasjonal tilbudsstruktur. Tilbudene til elever med behov for individuelt tilrettelagt opplæring i mindre gruppe er ikke en del av den nasjonale tilbudsstrukturen, og fylkene får heller ikke anledning til å lyse ut slike tilbud som en del av den offisielle tilbudsstrukturen. Dette er tilbud som blir opprettet lokalt på bakgrunn av dokumenterte behov og faglige innspill fra hjelpeinstanser (hovedsakelig PP-tjenesten og skolene).

Rettigheter og tilbud til voksne

Tilbud til voksne følger andre grunnleggende føringer og prinsipper enn ungdomsopplæringen. Dette fordi man skal ta utgangspunkt i de voksne sin realkompetanse og tilby et individuelt opplæringsløp. Det er innført store endringer i opplærings-/undervisningstilbudet til voksne gjennom modulstrukturert opplæring. Den modulstrukturerte opplæringen skal blant annet bidra til større fleksibilitet i hvordan opplæringen skal foregå.

De voksne vil ha to inntaksveier:

- 1 av 3 sluttkompetanser. De som har en lovfestet rettighet, skal komme inn på et opplæringstilbud som fører fram til en av tre sluttkompetanser som de har søkt på innenfor det fylkeskommunen tilbyr.
- Betydelig realkompetanse. Fylkeskommunen skal sørge for at søkere med betydelig realkompetanse knyttet til en bestemt yrkeskompetanse får mulighet til å formalisere denne kompetansen gjennom fag- eller svennebrev.

Søkere med betydelig realkompetanse kan velge om de vil bruke tilbud om formalisering av kompetansen eller søke om inntak på en av tre sluttkompetanser.

Fylkeskommunedirektøren legger i høringen fram et forholdsvis bredt opplæringstilbud til voksne. Noen vil likevel kanskje savne enkelte spesifikke fag. Tilbudet til voksne skal foregå innenfor gitte økonomiske rammer, noe som også setter begrensninger for hvor bredt tilbud man kan gå ut med. Det er videre viktig å presisere at man må se ungdomstilbud og tilbud til voksne i sammenheng. Dersom det innenfor gitte fagområder er utfordringer med å skaffe nok læreplasser til ungdom, er det uheldig å

samtidig sette i gang tilbud til voksne. Derimot kan det i motsatt fall være relevant å sette i gang tilbud til voksne der lærebedriftene mangler lærlinger fra ungdomsopplæringen. Dette ser vi blant annet innenfor industriell matproduksjon eller andre fag som har manglende rekruttering i ungdomsopplæringen.

Bestillinger fra fylkestinget

Det vises ellers til fylkestingssak 93/2024 *Tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Innlandet fylkeskommune skoleåret 2025-2026*, som blant annet inneholdt flere bestillinger til fylkeskommunedirektøren.

Vedtaks punkt 5, Nyetablering av linjetilbud:

a. VG2 Dronefag opprettes ved ELVIS (Elverum VGS). Investeringer, tilgang på nødvendig kompetanse og øvrige forberedelser gjennomføres i 2025 og tilbudet lyses ut med skolestart skoleåret 2026/27 (med ca. 5-8 plasser i oppstarten).

Dette vedtaket er fulgt opp i høringen og er foreslått som nytt søkbart tilbud ved Elverum videregående skole. Det er gjort forberedende arbeid knyttet til rekruttering av kvalifisert personale (både lærerressurs og prøvenemnd) og utstyrsinnkjøp. Det har blant annet vært gjennomført innhenting av erfaring ved besøk på videregående skoler som har opprettet tilsvarende tilbud. Prosess for gjennomføring av anbudsprosess for innkjøp av utstyr er igangsatt.

b. Fylkeskommunedirektøren bes vurdere oppstart av VG2 Matproduksjon ved Nord-Gudbrandsdal VGS i 2026/2027. Dette forutsetter betydelig økt elevtall på VG1 Restaurant og matfag i Valdres, Nord-Gudbrandsdalen og Nord-Østerdalen. Elevtallet må være tilstrekkelig til både å fylle opp lære plassene i alternativ modell 1+3 i regi av Nord-Gudbrandsdal VGS i samarbeid med opplæringskontoret Brimi-kjøken, og i tillegg kunne sette opp et ordinært VG2 løp i regionen.

Forutsetningen som settes i dette vedtaket er ikke oppfylt, da det ikke er tilstrekkelig med søkere. Hovedutvalget for utdanning har gjennom sak i april fått innsikt i søker tallene. Tilbudet blir ikke foreslått lyst ut i høringen, da det klart ikke anses å foreligge tilstrekkelig elevgrunnlag. Det har tilsvarende vært meget krevende å ha tilstrekkelig med søkere til dette programområdet på øvrige skoler hvor det har vært utlyst.

c. Dersom det i sum er tilstrekkelig antall elever på ordinært VG2 frisør og i alternativ modell frisør i skoleåret 2025/2026 ønsker vi å legge til rette for å videreføre VG2 frisør ved Sentrum VGS fra 2026/2027.

Det er søkere på Vg1 som må være grunnlaget for å videreføre Vg2 Frisør fra 2026-27. Vg1 på Sentrum fylles opp med 17 førsteønsker i år, og det foreslås derfor i høringen at tilbudet videreføres ved Sentrum vgs i den fireårige strukturen.

Vedtaks punkt 6. Fylkeskommunedirektøren bes utrede og komme tilbake med egen(-e) saker på følgende momenter som følges opp i Hovedutvalg for utdanning med tanke på skolestart 2026/27:

a. Alternativ utdanningsmodell innen Helsefag med særlig fokus på eldre elever. Bergelandsmodellen bør være en del av vurderingen som en mulig modell.

Fylkeskommunedirektøren er avhengig av mer tid og ytterligere avklaringer før det kan tas stilling til hvordan dette skal løses. Det er viktig å poengtere at helse- og oppvekstfag er det mest utbredte yrkesfaglige utdanningsprogrammet i fylket, og disse tilbudene trenger også rekruttering i tiden framover, samtidig som elevgrunnlaget vil synke. Det foreligger allerede i dag et utbredt opplæringstilbud for voksne søkere, som vil kreve mer av lærebedrifter i fremtiden. Det er nødvendig med mer erfaring fra implementeringen av modulstrukturert opplæring for voksne. I sum kan belastningen bli for stor for lærebedrifter dersom kompleksiteten økes ytterligere ved å etablere flere alternative løsninger.

b. Videreutvikle innholdet i, og innretning av, en alternativ 1+3 modell for byggfagene.

Dette har det ikke vært kapasitet til å se nærmere på. Fylkeskommunedirektøren mener arbeidet ikke bør prioriteres før man har høstet erfaringer fra dagens ordninger, som enda ikke er utprøvd. Det er ikke anledning til å utvikle modeller som avviker fra dagens yrkesfagstruktur og spissing/fordypning på Vg2-nivået. Dette følger særlig av fagfornyelsen som er utviklet sammen med partene i arbeidslivet. Endringer i nasjonal modell må følge av vedtak i faglig råd og SRY.

c. Yrkesfag kombinert med idrettsfag i Gjøvikregionen.

Det har ikke vært anledning til å utrede denne saken på grunn av manglende kapasitet. Det vil imidlertid utarbeides en supplerende sak til kommende 4-årige tilbudsstruktur

2026-2030 i løpet av 2026. I saken vil mulighetene for å eventuelt etablere et nytt tilbud innenfor yrkesfag kombinert med idrettsfag i Gjøvikregionen bli vurdert.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren har i vedlagte høringsnotat lagt opp til få endringer i tilbudene til ungdom, da fylkestingssak 66/2024 og 93/2024 har gitt relativt klare føringer for videre tilbudsstruktur. Det innebærer at tilbudene som foreslås lyst ut vil være tilnærmet det samme som i fylkestingets vedtak fra desember, med noen få unntak.

Tilbudene til voksne søkere har tidligere ikke vært en del av tilbudsstruktursaken, så dette er et nytt element. Fylkeskommunedirektøren mener det er viktig å se tilbudene til ungdom og voksne i sammenheng, for om mulig å svare opp samfunnets behov for kompetanse enda bedre. Tilbudene til voksne vil i stor grad være knyttet til yrkesopplæring innenfor helsesektoren, men også innenfor bygg- og anleggesteknikk, restaurant og matfag og teknologi og industrifag. I tillegg kommer tilbud om fag til generell studiekompetanse.

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Hovedutvalg for utdanning legger høringsnotat for fireårig tilbudsstruktur i Innlandet fylkeskommune skoleårene 2026/27-2030/31 ut på åpen høring med høringsfrist 15. september 2025.